

Cluster Stad

Uitvoering Bodemsanering Dordrecht Jaarverslag 2019 en programma 2020

Status: def
datum: 12 februari 2020
versie: 4

Eeuwige nazorg is wel erg lang

Inhoudsopgave

Samenvatting

1.	Inleiding	blz. 5
2.	Jaarverslag bodemsaneringsprogramma 2019	blz. 5
3.	Stand van zaken besteding bodemsaneringsmiddelen	blz. 14
4.	Programma bodemsanering 2020	blz. 14
5.	Programma bodemsanering 2021	blz. 17

Samenvatting

De uitvoering van het bodemsaneringsprogramma 2020 is een uitwerking van het meerjaren uitvoeringsprogramma bodemsanering 2016-2020, dat medio december 2015 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Het bodemsaneringsprogramma 2020 bestaat op hoofdlijnen uit:

- Aanvullende sanering VOCL Hoogt 13/14
 - Sanering Sluisweg/Achterhakkers
 - Sanering t.b.v. hotelontwikkeling Vrieseplein/Waterbeekstraat
 - Bodemonderzoek ten behoeve van bouwlocaties
 - Uitvoering reguliere nazorgprogramma
 - Mogelijke vervolgacties t.b.v. afbouw nazorg:
 - o Hoogt 13/14 immobilisatie chroomverontreiniging
 - o Merwedepolder inbrengen nutriënten
 - o Vm. stortplaats Stedelijk optimalisatie beheersmaatregel
 - o Vm. stortplaats Transberg inbrengen nutriënten
 - o Nijverheidstraat aanbrengen reactieve barrière en chemische oxidatie
- (Nb. definitieve keuze acties is afhankelijk van het eindrapport afbouw nazorg van Deltares)

De kosten van de uitvoering van het bodemsaneringsprogramma in 2020 worden geraamd op € 2,7 mln. Deze kosten worden gedekt uit het bodemsaneringsbudget, dat door het Rijk aan de gemeente ter beschikking is gesteld.

De besteding van deze middelen is in de onderstaande tabel samengevat. Door middel van een strikte controle op de bestedingen zal worden voorkomen, dat daadwerkelijk meer wordt uitgegeven dan het beschikbare budget.

Geplande uitgaven 2020	
Openstaande verplichtingen	€ 550.400
Geplande uitgaven 2020	- 2.118.438
totaal geplande uitgaven	€ 2.668.838

1. Inleiding

Het bodemsaneringsprogramma 2020 is het laatste jaarprogramma volgend uit het meerjaren uitvoeringsprogramma 2016–2020. Voor dit programma heeft de gemeente een rijksbijdrage in het kader van de Decentralisatie Uitkering Bodemsanering gekregen. Deze rijksmiddelen zijn toegekend op grond van het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020. Met deze middelen moeten de doelstellingen uit het convenant worden gerealiseerd. Dit betekent dat de activiteiten gericht zijn op het afronden van gestarte en in voorbereiding zijnde sanering van ernstige, spoedeisende bodemverontreinigingen, de aanpak van de werkvoorraad potentiële spoedlocaties, de uitvoering van de noodzakelijke nazorgactiviteiten en de ontwikkeling van ondergrondbeleid.

2. Jaarverslag uitvoering bodemsaneringsprogramma 2019

2.1 Het Dordtse bodemsaneringsbeleid

Het bodemsaneringsbeleid van de gemeente Dordrecht is gestoeld op het gezamenlijke bodemsaneringsbeleid in de Provincie Zuid-Holland, dat in 2003 door de gemeenten Leiden, Den Haag, Schiedam, Rotterdam, Dordrecht en de Provincie Zuid-Holland is vastgesteld en is in 2013 geactualiseerd. Daarnaast is het beleid gericht op het realiseren en behouden van een duurzame bodemkwaliteit. Dit laatste wordt bereikt door het behalen van de doelstelling uit het Nationaal Milieubeleidsplan voor bodemsanering:

Uiterlijk in 2030 dient de werkvoorraad (potentieel) ernstige bodemverontreinigingen in de gemeente Dordrecht gesaneerd dan wel beheerst te zijn.

Het gaat bij bodemsanering niet om het bereiken van een totale schone bodem in Nederland, want dat is een onhaalbare doelstelling. De doelstelling voor het bodembeleid van de gezamenlijke overheden is ‘de bodem geschikt maken voor het gewenste bodemgebruik’. Door deze doelstelling zal op termijn bodemsanering volledig geïntegreerd zijn in de ruimtelijke en economische ontwikkeling. Ook is de verantwoordelijkheid voor saneringen in 2015 volledig verschoven van de overheid naar de grondeigenaar. Uiterlijk in 2015 zijn alle spoedeisende historische ernstige bodemverontreinigingen met risico’s voor de volksgezondheid gesaneerd dan wel beheerst zijn. Uiterlijk in 2020 moeten alle spoedeisende historische ernstige bodemverontreinigingen met verspreidings- en ecologische risico’s gesaneerd dan wel beheerst zijn.

Vanaf dat moment zal de gemeentelijke bodemsaneringstaak beperkt blijven tot de uitvoering van (eeuwigdurende) nazorg en de toetsing van bodemonderzoeken en saneringsplannen en het toezicht op niet-spoedeisende saneringen en nieuwe gevallen van bodemverontreiniging.

Het realiseren van de doelstellingen voor bodemsanering zal voor het grootste deel voor rekening komen van de particuliere sector. Het bewaken dat deze uitvoering volgens het vastgestelde beleid en de vigerende wet- en regelgeving verloopt, is in handen gelegd van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, bureau Juristen, APV en Ondergrond (hierna bureau JAO_OND). De gemeente Dordrecht is verantwoordelijk voor de vastlegging van de beleidsuitgangspunten en de uitvoering van de gemeentelijke saneringen en de nazorg van in het verleden door de overheid uitgevoerde saneringen.

Ten behoeve van de uitvoering van de bodemsaneringstaken heeft de gemeente de beschikking over structurele vergoeding van het Rijk voor de apparaatskosten en doeluitkeringen via de zgn. Decentralisatie Uitkering Bodem-gelden. De doeluitkeringen zijn bedoeld voor het uitvoeren van onderzoeken, saneringen en nazorgactiviteiten.

2.2. Bodemsaneringsprogramma 2019

Het bodemsaneringsprogramma 2019 bestond op hoofdlijnen uit:

- Afronding sanering buffer-zuid Noorderdiepzone
- Vervanging drainage deelgebied 1 Merwedepolder
- Voorbereiding aanvullende sanering Hoogt 13/14
- Sanering Sluisweg/Achterhakkers
- Voorbereiding sanering Oranjepark 13
- Bodemonderzoek ten behoeve van bouwlocaties
- Vervolg aanpak werkvoorraad spoedlocaties
- Uitvoering reguliere nazorgprogramma
- Onderzoek/pilot mogelijkheden optimalisatie en afbouw nazorg
- Beleidsontwikkeling nieuwe verontreinigingen, met name PFAS/PFOA

2.2.1 uitvoering saneringslocaties

De stand van zaken m.b.t. de realisatie van het bodemsaneringsprogramma wordt hieronder per locatie toegelicht.

Noorderdiepzone (Nieuwe Dordtse Biesbosch NDB)

In de NDB wordt de komende jaren een landbouwgebied getransformeerd naar natuurgebied, waarbij natuurontwikkeling en waterberging belangrijke items zijn. 2019 stond in het teken van in het in kaart brengen van aanwezige verontreinigingen ter plaatse van de Noorderdiepzone. Hiervoor is het gebied opgedeeld in meerdere deelgebieden. Voor deelgebied 18 een saneringsplan opgesteld en heeft er een pretoets plaatsgevonden door JAO_OND op de reeds aanwezige oudere onderzoeken en nieuwe onderzoeken ter plaatse van de Noorderdiepzone. Dit heeft geresulteerd dat er in 2017 nog aanvullend onderzoek moest worden uitgevoerd ter plaatse van de nieuw te realiseren sloot en dijk. Op basis van deze onderzoeken is het saneringsplan aangepast en ingediend. Vervolgens is de sanering hiervan eind 2017 gestart. De planning ten opzichte van 2016 is uitgelopen door de complexiteit van de heterogeen immobiele verontreinigingen.

Voor de bufferzone Zuid is ook een saneringsplan opgesteld en hier is in 2017 door JAO_OND een beschikking op afgegeven. Eind 2017 is de aanbesteding van de werkzaamheden in voorbereiding, waarbij de saneringsdoelstellingen op basis van het saneringsplan worden vastgelegd en geborgd. In het eerste kwartaal van 2019 bleek een actualisatie van de vergunningen noodzakelijk waardoor de werkzaamheden in het derde kwartaal zijn gestart i.p.v. het eerste kwartaal. Verder is vertraging opgelopen door de vondst van asbest en soms twee keer afgraven.

Hierdoor lopen de werkzaamheden door tot in het eerste kwartaal van 2019. Sanering loopt door tot begin 2019.

Er is een tekort aan gebiedseigen grond om de leeflaag te creëren, mede vanuit duurzaamheidsoverwegingen is toestemming aan JAO gevraagd is om een lagere leeflaag aan te mogen leggen. Met deze afwijking is ingestemd.

De sanering is uiteindelijk medio 2019 afgerond en het concept evaluatierapport is opgesteld. Het evaluatierapport zal nog in 2019 worden ingediend bij het bevoegd gezag.

In 2020 zijn er geen saneringswerkzaamheden meer voorzien.

Sluisweg/Achterhakkers

Op deze locatie is een diffuse lood verontreiniging aanwezig welke in het kader van de herontwikkeling van de locatie (woningbouw) gesaneerd zal worden. Door de sanering is het behoud van de woningen mogelijk en door het kappen van de moerascipres de woningen behouden kunnen worden. De sanering vindt plaats middels het aanbrengen van een leeflaag. Op de locatie is een moerascipres aanwezig waarvoor, mede op basis van de uit te voeren sanering, een kapvergunning is verleend.

Tegen de kapvergunning is bezwaar aangetekend. De gemeente heeft de bezwaren ongegrond verklaard. De kapvergunning ligt nu "onder de rechter".

Oranjepark 13 (brandweerkazerne)

Ter plaatse van Oranjepark 13 (brandweerkazerne) heeft de gemeente en een ontwikkelaar het voornemen om nieuwbouw te realiseren. In het verleden hebben op de locatie diverse bedrijfsactiviteiten plaatsgevonden waarbij bodemverontreinigingen met brandstoffen, zware metalen, PAK en PFOS zijn ontstaan. Voordat nieuwbouw kan worden gerealiseerd dient de locatie vooraf functioneel te worden gesaneerd. Hierbij kan gedacht worden aan het aanbrengen van een leeflaag. De uitvoering van de sanering staat gepland in 2020.

Sanering Vrieseplein/Waterbeekstraat

Ter plaatse van de locatie bekend als Vrieseplein/Waterbeekstraat is een projectontwikkelaar voornemens Hotel Vrieseplein incl. parkeerplaatsen te realiseren. De bodem op de ontwikkellocatie is verontreinigd met minerale olie, PCB en zware metalen en PAK. Om op de locatie Hotel Vrieseplein incl. de parkeerplaatsen te realiseren zal een functionele sanering op locatie worden uitgevoerd. Op dit moment ligt de ontwikkeling van de locatie stil. Mogelijk wordt de sanering in 2020 opgestart.

Kilkade 7

Als onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst tussen het Gemeentelijk Havenbedrijf Rotterdam (HbR) en de gemeente is het terrein gesaneerd. Op basis van het opgestelde saneringsonderzoek (Touw, 2009) is een saneringsplan opgesteld, waarin een functionele variant in relatie tot een toekomstig bedrijfsmatig gebruik is opgenomen. Het saneringsplan is in 2013 goedgekeurd. Voor de sanering is een rijkssubsidie op grond van de regeling bodemsanering op bedrijfsterreinen verkregen. De grondsanering en de aanleg van het grondwateronttrekking-systeem is in 2014 uitgevoerd. Vanaf medio 2014 is de grondwatersanering gestart. Op basis van voortgang is de prognose aangepast. De verwachting is dat de grondwatersanering tot en met 2020 zal duren. De oorzaak van de aangepaste prognose is dat de doorspoeling van het ondiepe grondwater langzamer verloopt. Wel is sprake van een verhoogd gehalte aan chloride welke de werking van de grondwaterzuivering overigens niet verstoort. Wel wordt het lozingsgehalte voor chloride overschreden. In overleg met het bevoegd gezag (Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, bureau wettelijke taken ondergrond) is hiervoor een maatwerkvoorschrift verleend. Daarnaast wordt in overleg met het bevoegd gezag nagegaan of chloride als extra saneringsparameter moet worden opgenomen. In 2016 is hiervoor een voorstel gedaan aan het bevoegd gezag. In overleg met het bevoegd gezag wordt overwogen om de saneringsdoelstelling (o.a. stabiele eindsituatie) aan te passen indien blijkt dat de oorspronkelijke doelstelling niet behaald kan worden. In eerste instantie zal het systeem worden aangepast om alsnog te trachten de doelstelling te realiseren. In 2017 heeft een optimalisatie van het grondwateronttrekkingssysteem plaatsgevonden om de doorspoeling van het ondiepe grondwater te verbeteren. De eerste signalen geven een verbeterde werking te zien. In oktober 2018 is het Voortgangsrapport 2016 – 2018 ingediend bij het bevoegd gezag waarmee begin 2019 is ingestemd. In 2019 zijn de monitorings-/controle werkzaamheden uitgevoerd. In het eerste kwartaal 2020 zal de voortgangsrapportage 2018-2019 worden ingediend.

PFOA/GenX-problematiek

Handelingskader PFAS

In het bodemsaneringsprogramma 2017 was opgenomen, dat in de jaren 2017/2018 een handelingskader PFAS/PFOA zal worden opgesteld door het landelijke Expertisecentrum PFAS. In dit expertisecentrum werken onderzoeksbureaus en overheden samen om de nieuwe problematiek van verontreinigingen met PFAS/PFOA te kunnen aanpakken. In het handelingskader worden de aard van de verontreiniging, de beschikbare onderzoeks- en saneringsmethoden beschreven. In overleg met het Ministerie van I&M en de deelnemende overheden fungeert de gemeente Dordrecht als opdrachtgever voor het landelijke project.

Op 25 juni 2018 is het Handelingskader PFAS opgesteld door het landelijk Expertisecentrum PFAS afgerond en heeft een bijeenkomst plaatsgevonden waarbij deze is gepresenteerd.

Op 8 juli 2019 is in opdracht van het ministerie van Milieu en Wonen het "Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie" verschenen. Op basis van dit document was het voornemen om na te gaan of het nodig was om de bestaande "Herziene handreiking toepassing van PFOA houdende grond Zuid-Holland Zuid" (13 juni 2018) en bijhorende nadere toelichting hierop (20 september 2018) hierop aan te passen. Echter gezien de landelijke commotie/discussie met betrekking tot met name de gehanteerde maximale waarde voor natuur en landbouw is deze actie aangehouden. Op 28 november 2019 heeft het ministerie een geactualiseerde versie van "Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie" aan de Tweede Kamer aangeboden.

Op basis van deze aangepaste versie, de in het eerste kwartaal 2020 te verwachten door de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (ESFA) definitieve gezondheidkundige grenswaarde voor PFOA en PFOS (de eind 2018 door ESFA voorgestelde voorlopige grenswaarde voor PFOA is 15 maal strenger dan de gezondheidkundige grenswaarde die RIVM in 2016 heeft afgeleid) zal in 2020 een toetsing plaatsvinden of het nodig is om de "Herziene handreiking toepassing van PFOA houdende grond Zuid-Holland Zuid" (13 juni 2018) hierop aan te passen.

2.2.2 aanpak werkvoorraad (potentieel) ernstige bodemverontreinigings-problematiek

Vanaf 2004 zijn diverse acties uitgevoerd om inzicht te krijgen in de landelijke bodemsaneringsproblematiek. Er zijn landelijke doelstellingen geformuleerd om de locaties waar een risico bestaat voor de volksgezondheid voor 2015 gesaneerd dan wel beheerst te hebben. Locaties met een risico voor het grondwater en/of ecologie dienen voor 2020 gesaneerd dan wel beheerst te zijn.

De aanpak werkvoorraad spoedlocaties van de gemeente heeft bestaan uit verschillende onderdelen:

- Inventarisatie Kaderrichtlijn Water-locaties waar mogelijk sprake is van negatieve beïnvloeding door bodemverontreiniging van gevoelige locaties, zoals waterwingebieden, EHS en Natura2000 gebieden, zwemlocaties, beschermde Natuurmonumenten e.d. (46 locaties)
- Uitvoeren grondwateronderzoek KRW-locaties (1 locatie)

Niet uitgesloten kan worden dat in de toekomst nog nieuwe bodemverontreinigingen middels bodemonderzoek worden aangetoond. Deze verontreinigingen zullen indien deze een beperking vormen voor ontwikkelingen door de initiatiefnemer van het betreffende project aangepakt moeten worden.

In Dordrecht is tevens sprake van gebieden met een potentieel humaan risico op basis van het voorkomen van een diffuse verontreiniging met lood in de grond. Hiervoor heeft in 2017 onderzoek naar speelplaatsen en moestuinen plaatsgevonden en is een communicatiecampagne uitgevoerd om bewoners te informeren.

De campagne zal ieder jaar onder de aandacht gebracht moeten worden, bv. in combinatie met de start van het tuinseizoen. Indien terreinen worden ontwikkeld, grondverzet plaatsvindt of indien nieuwbouw wordt gepleegd wordt deze informatie bij aanvragen voor vergunningen of advies tevens vanuit de Omgevingsdienst meegezonden. Vanuit de Wet bodembescherming (Wbb) wordt getoetst of bodemsanering dient plaats te vinden.

Indien de risico's niet door het opvolgen van gebruiksadviezen kunnen worden teruggebracht dienen de risico's zo spoedig mogelijk te worden beheerst. Voor het definitief wegnemen van de risico's wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van natuurlijke momenten, zoals herontwikkeling. Op dat moment is de initiatiefnemer verantwoordelijk voor de aanpak.

Communicatie over gebruiksadviezen wordt voorts nog voldoende geacht. De landelijke ontwikkelingen op het gebied van Lood in de bodem zullen worden gevolgd. Indien vanuit Landelijke overleggroepen aanvullende acties worden geadviseerd zal de gemeente nagaan in hoeverre zij dit al niet heeft uitgevoerd, dan wel moet gaan uitvoeren.

De werkvoorraad is door de uitvoering van bovenstaande acties de afgelopen jaren teruggebracht naar 2 locaties in 2017. In onderstaande tabel zijn deze locaties opgenomen.

Locatie	Risico	Opmerking
Van Leeuwenhoekweg 20	Verspreidingsrisico	Verspreidingsrisico is beheerst, monitoring grondwater in uitvoering. Verwachte afronding in 2025.
Spuiweg 64-68	Verspreidingsrisico	Verspreidingsrisico is beheerst, monitoring grondwater in uitvoering. Verwachte afronding in 2025.

Nieuwe locaties waarvoor sanering spoedeisend kan zijn kunnen op enig moment "bij toeval" worden ontdekt. Daarnaast kunnen nieuwe inzichten t.a.v. risicocriteria leiden tot aanpassing van de eerdere risico-inschatting. Ook wijzigingen naar meer gevoelig gebruik kan leiden tot een bijstelling van de risico-inschatting. Verwacht wordt echter dat het hier om een beperkt aantal locaties gaat. Voor de locaties die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen zal de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid samen met de gemeente de betrokken eigenaren stimuleren de benodigde vervolgacties en saneringen op te pakken.

2.2.3. uitvoering nazorg

Het nazorgprogramma 2019 bestond uit de volgende projecten:

bodemsaneringslocatie	Planning uitvoering 2019
Nazorg algemeen	Coördinatie
Merwedepolder	Continuering reguliere nazorg en vervanging drainage deelgebied 1-onboudw onderzoek mogelijkheden afbouw nazorg
Laan der VN	Continuering reguliere nazorg onderzoek mogelijkheden afbouw nazorg
Crayenstein-Oost	Continuering reguliere nazorg onderzoek mogelijkheden afbouw nazorg
Hoogt 13-14	Continuering reguliere nazorg
Gasfabriek Bleijenhoek	Reguliere nazorg 2019 onderzoek mogelijkheden afbouw nazorg
Polder Stedelijk	Continuering reguliere nazorg onderzoek mogelijkheden afbouw nazorg
Transberg	Continuering reguliere nazorg onderzoek mogelijkheden afbouw nazorg
Papendrechtsestraat-Merwedestraat	Continuering reguliere nazorg onderzoek mogelijkheden afbouw nazorg
Kop Nijverheidstraat	Continuering reguliere nazorg onderzoek mogelijkheden afbouw nazorg
Vermindering jaarlijkse nazorgkosten	Uitvoering verkenning en pilot stimulering natuurlijke afbraak

Stand van zaken eind 2019

Op de locaties Merwedepolder, Laan der VN, Crayenstein-Oost, Hoogt 13-14, Bleijenhoek, Polder Stedelijk, Transberg, Papendrechtsestraat-Merwedestraat, Kop Nijverheidsstraat zijn in 2019 de diverse nazorgwerkzaamheden uitgevoerd. Naast de vereiste en geplande jaarlijkse nazorgwerkzaamheden is op meerdere locaties aanvullend werk verricht ten behoeve van het heroverwegen van de bestaande nazorg.

Vermindering jaarlijkse nazorgkosten

Deltares heeft een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor afbouw van de nazorg op acht nazorglocaties: Merwedepolder, Laan der VN, Crayenstein-Oost, Hoogt 13-14, Bleijenhoek, Polder Stedelijk, Transberg en Kop Nijverheidsstraat. Samengevat zijn de verwachtingen voor de verschillende locaties:

Beëindiging actieve nazorg binnen 10 jaar haalbaar	Extensieve nazorg mogelijk	Vooralsnog intensive nazorg maar wel optimalisatie mogelijk
Bleijenhoek	Nijverheidsstraat	Crayenstein-Oost
Hoogt 13-14	Polder Stedelijk	Merwedepolder
Laan der VN		Transberg

Op alle locaties, behalve de Papendrechtsestraat-Merwedestraat, is in 2019 een 2^e fase onderzoek Natuurlijke Afbraak uitgevoerd. De resultaten van deze onderzoeken zullen worden opgenomen in het door Deltares op te stellen rapport waarin deze locaties langs de "Schijf van Vijf" worden gehouden zoals omschreven in het rapport "Afbouw IBC-Locaties" (Antea, juli 2018) in opdracht van het Uitvoeringsprogramma / Convenant Bodem & Ondergrond. Hierbij worden de

mogelijkheden van de afbouw van de nazorg bij IBC-locaties beoordeeld op basis van financiële, technische, juridische, bestuurlijke en ruimtelijke aspecten. Het rapport van Deltares zal in het eerste kwartaal van 2020 afgerond worden.

Merwedepolder

In 2019 worden en zijn de jaarlijkse nazorgprogramma uitgevoerd. De werkzaamheden hebben bestaan uit de vereiste reguliere monitoring en onderhoud.

Daarnaast zijn op basis van de eerder uitgevoerde prognose nazorg en inspecties/controles is de aanwezige drainages (deelgebied 1 onbebouwd) vervangen.

Het nazorgstatusrapport 2019 zal begin 2020 worden afgerond en ter beoordeling worden ingediend bij het bevoegd gezag.

In 2020 zal de nazorg van het beheerssysteem worden voortgezet, waarbij mogelijk een pilot zal worden uitgevoerd naar de stimulatie van de natuurlijke afbraak. Dit om de reguliere nazorg verder te optimaliseren, extensiveren en in de toekomst mogelijk af te bouwen.

Op basis van het rapport van Deltares zal in combinatie met de resultaten van de nazorgstatusrapporten 2019 in 2020 worden bepaald waar optimalisatie en/of afbouw van de nazorg mogelijk is.

Laan der VN

In 2019 is het jaarlijkse nazorgprogramma uitgevoerd. De werkzaamheden hebben bestaan uit de vereiste reguliere monitoring en onderhoud. Het nazorgstatusrapport 2019 zal begin 2020 ter beoordeling worden ingediend bij het bevoegd gezag.

Daarnaast vindt afstemming plaats met het herontwikkelingsproject Dordtse Mijl. In 2020 zal weer een nazorgprogramma worden uitgevoerd.

Op basis van de concept resultaten van het 2^e fase natuurlijke afbraak onderzoek, de doorkijk toetsing "Schijf van Vijf" en de resultaten van de nazorg 2019 is het de verwachting dat de nazorg na 2020 mogelijk kan worden beëindigd. Dit zal in 2020 nader worden bepaald.

Crayenstein-Oost

In november 2018 is het sanerings-/beheersplan ingediend bij het bevoegd gezag. In april 2019 heeft het bevoegd gezag ingestemd met het plan. De eigenaren gebruikers (Golfbaan, Skibaan, Wielerbaan) zijn op basis van de beschikking op het sanerings-/beheersplan geïnformeerd. Aansluitend zijn de beperkte herstel mogelijkheden van de leeflaag op de wielerbaan uitgevoerd.

In december 2019 heeft het bevoegd gezag de uitgevoerde werkzaamheden beoordeelt en akkoord bevonden.

Het nazorgstatus rapport 2019 zal begin 2020 ter beoordeling worden ingediend bij het bevoegd gezag. In het nazorgstatusrapport 2019 zal een extra controle en mogelijk extra onderhoud van de leeflaag in 2020 worden opgenomen.

Hoogt 13-14

In 2019 is het jaarlijkse nazorgprogramma uitgevoerd. De werkzaamheden hebben bestaan uit de vereiste reguliere monitoring.

Eind 2019 zal het nazorgstatusrapport worden afgerond en ter beoordeling worden voorgelegd aan het bevoegd gezag. In 2020 zal weer een nazorgprogramma worden uitgevoerd.

In 2019 is de voorbereiding gestart voor de uitvoering van een optimalisatie van de nazorgmaatregelen. Hierbij zal een stimulatie van de natuurlijke afbraak van de aanwezige VOCl verontreiniging plaatsvinden. In combinatie met de uitvoering van deze maatregel zal gelijktijdig een leeflaag (1,0 meter) worden aangebracht op het achterterrein/tuin.

De optimalisatie van de nazorgwerkzaamheden vindt plaats in afstemming met de eigenaren (erfgenamen). In 2020 zal worden nagegaan of een verdere optimalisatie mogelijk is.

Gasfabriek Bleijendoek

In 2019 is het nazorgprogramma uitgevoerd. Het nazorgstatus rapport 2019 zal begin 2020 ter beoordeling worden ingediend bij het bevoegd gezag. Op basis van de concept resultaten van het 2^e fase natuurlijke afbraak onderzoek, de doorkijk toetsing "Schijf van Vijf" en de resultaten van de nazorg 2019 is het de verwachting dat de nazorg na 2020 mogelijk kan worden beëindigd. Dit zal in 2020 nader worden bepaald.

Voormalige stortplaats Polder Stedelijk

In 2019 is het jaarlijkse monitoringsprogramma uitgevoerd. Hierbij is op basis van de resultaten een Nazorgstatusrapport opgesteld waarin het overall nazorgprogramma (o.a. monitoring, onderhoud helofytenfilter) is vastgelegd. Gebleken is dat de afvoerleiding die in 2018 is hersteld in 2019 goed werkt. In de nazorg van 2019 is de afvoerleiding gecontroleerd en was het niet nodig de leiding door te spuiten doormiddel van de spuitstukken die zijn geplaatst bij het herstel in 2018.

Het nazorgstatus rapport 2019 zal eind december 2019 ter beoordeling worden ingediend bij het bevoegd gezag.

Voormalige stortplaats Transberg

In 2004 is de sanering van de voormalige stortplaats gestart. De eerste fase van de sanering, bestaande uit onder meer het aanbrengen van een waterdichte afdekking en het aanbrengen van 40 cm leeflaag van schone grond is in 2005 afgerond. Tevens is het onttrekkings-systeem op het stort en het waterzuiveringssysteem geïnstalleerd. In 2007 is de tweede fase, aanbrengen 60 cm schone grond, van de sanering afgerond, hierdoor is de leeflaag op de vereiste dikte van één meter gebracht. In 2012 het interceptiesysteem aangelegd. Na het gereed komen (prognose 2019) van de riolering in Dordtse Kil 4 zal het interceptiesysteem op de riolering worden aangesloten en zal de onttrekking worden voortgezet. Mede op basis van een aanvullend risico beschouwing is gebleken dat het continueren van de tijdelijke stopzetting en het te zijner tijd aansluiten op de riolering de meest kosteneffectieve en tevens milieu-hygiënisch verantwoorde oplossing is. De instemming hiermee van het bevoegd gezag is in 2016 verkregen.

De grondwateronttrekking (beheersing) valt onder de nazorg. Het nazorgplan is in 2016 ter instemming voorgelegd aan het bevoegd gezag. Begin 2017 heeft het bevoegd gezag ingestemd met het nazorgplan. Op basis van het nazorgplan wordt de nazorg uitgevoerd en op basis van een nazorgstatusrapport gerapporteerd aan het bevoegd gezag.

Het nazorgstatusrapport 2018 is begin 2019 ingediend bij het bevoegd gezag en medio 2019 is hiermee ingestemd. Aansluitend is het jaarlijkse nazorgprogramma uitgevoerd.

Door de gemeente is parallel aan de nazorglocatie een fietspad aangelegd. Door de direct nabij gelegen ligging heeft er, i.v.m. fietsveiligheid, een beperkte aanpassing plaatsgevonden van de damwand welke onderdeel uitmaakt van het nazorgsysteem. Deze aanpassing heeft geen nadelig effect op de werking van het nazorgsysteem. De uitgevoerde werkzaamheden worden omschreven in het nazorgstatusrapport. Tevens worden hierin de afstemming met de gemeente en het IBD opgenomen m.b.t. de aansluiting van het interceptiesysteem op de aan te leggen riolering in de Dordtse Kil 4 op basis van de aangepaste prognose 2020/2021. Het nazorgstatus rapport 2019 zal begin 2020 ter beoordeling worden ingediend bij het bevoegd gezag.

Papendrechtsestraat/Merwedestraat (creosootverontreiniging)

In het kader van de voorziene herontwikkelingen (sloop/rioolvervanging Papendrechtsestraat en wegconstructie Merwedestraat) heeft een saneringsafweging plaatsgevonden. Hiervoor heeft ook een actualisatie onderzoek plaatsgevonden.

Hierbij is een enigszins afwijkende omvang / contour vastgesteld. Deze wordt vooral verklaard door het nu uitgevoerde uitgebreidere uitgevoerde onderzoek waarmee de al bekende gegevens konden worden aangevuld.

De eerder getrokken conclusie blijft onveranderd. Het bodemonderzoek bevestigt dat de verontreiniging ongeveer 2 tot 4 meter diep in de grond zit. Er is geen kans op verspreiding en er zijn geen risico's voor mens, plant en dier.

De werkzaamheden zijn aanbesteed en zijn in 2017 uitgevoerd en afgerond. De creosootverontreiniging nabij de Papendrechtsestraat is verwijderd. Het resterende deel van de pluimverontreiniging onder de Merwedestraat is nog aanwezig. Dit deel valt buiten het herontwikkelingsgebied Stadswerven. Het evaluatierapport is ingediend en goedgekeurd door het bevoegd gezag. De niet voorziene beperkte restverontreiniging zal in combinatie met de voorziene (rest) verontreiniging onder de Merwedestraat worden gemonitord. Eind 2018 is het monitoringsplan opgesteld en ingediend bij het bevoegd gezag. Het nazorgstatus/monitoringsrapport 2018 zal begin 2019 ter beoordeling worden ingediend bij het bevoegd gezag.

Gips houtbereiding/kop van de Nijverheidstraat

De locatie Kop van de Nijverheidstraat e.o. is onderdeel van een drietal complexe verontreinigingen op het bedrijventerrein Louter bloemen, te weten de zware metalen-verontreiniging op het voormalige terrein van Penn&Bauduin, de creosootverontreiniging op te voormalige Gips Houtbereidingsterrein en de creosootverontreiniging in een deel van de Nijverheidstraat en omgeving. Ten behoeve van het tegengaan van de verspreiding van de verontreinigingen is in 2012 een monitoring-/interceptiesysteem aangelegd waarmee met name de creosootverontreinigingen en de zware metalen in het grondwater worden beheerst. Het systeem bestaat uit een grondwateronttrekking/grondwaterzuivering (actieve beheersmaatregelen) en een jaarlijkse (controle) grondwatermonitoring. Feitelijk vindt een geleidelijke sanering van de creosoot plaats. In 2018 is de evaluatie van het grondwaterbeheerssysteem uitgevoerd. Geconcludeerd is dat op basis van een optimalisatie de nazorg als meest effectieve vorm kan plaatsvinden. De aanpassing van het systeem is eind 2018 uitgevoerd en wordt begin 2019 afgerond.

In 2018 is het jaarlijkse nazorg (monitoring) programma uitgevoerd. De werkzaamheden hebben bestaan uit de vereiste reguliere monitoring en bepaling extra parameters in het kader van het onderzoek "Beoordeling mogelijkheden voor afbouw nazorg op IBC-locaties Dordrecht" (Deltares, oktober 2018). Het nazorgstatus rapport 2018 zal begin 2019 ter beoordeling worden ingediend bij het bevoegd gezag.

2.5. Transitie bodembeleid en ontwikkeling ondergrondbeleid in 2019

Met de ondertekening van het Convenant Bodemontwikkelingsbeleid is landelijk een start gemaakt met de omvorming van het bodemsaneringsbeleid naar een bodemontwikkelingsbeleid, waarbij het accent wordt gelegd op het gebruik van de ondergrond. De thema's hierbij zijn: ruimtelijke planning van de ondergrond, bodemenergie, gebiedsgericht beheer. Landelijk wordt hiervoor beleid ontwikkeld, wet- en regelgeving opgesteld en handreikingen aangereikt.

In navolging van de landelijke ontwikkelingen is in Dordrecht de visie op de Dordtse ondergrond – Denken zonder maaiveld – opgesteld en vastgesteld. In deze visie worden de beleidslijnen voor de ondergrondthema's archeologie, ondergrondse infrastructuur, bodemenergie, grondwaterbeheer en ondergronds ruimtegebruik bij elkaar gebracht.

Verder is als pilot in samenwerking met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid en het Ingenieursbureau Drechtsteden een ondergrondscan voor de herontwikkeling Spuiboulevard gemaakt. In deze ondergrondscan is alle beschikbare informatie over de ondergrond van het gebied rond Spuiboulevard samengebracht. Met behulp van deze ondergrondinformatie kan bij de uitwerking van de plannen van de herontwikkeling beter ingespeeld worden op de kansen en bedreigingen van de ondergrond.

Ten behoeve van de op te stellen Omgevingsvisie is in 2019 gestart met de samenstelling van een stadsatlas bodem- en watersysteem. In deze stadsatlas worden aan de hand van bronkaarten met ondergrondinformatie samengestelde themakaarten opgenomen, zodat niet bodemkundigen inzicht krijgen in het bodem- en watersysteem van Dordrecht. Medio 2020 zal de stadsatlas gereed zijn en vervolgens digitaal raadpleegbaar komen.

3. Stand van zaken besteding bodemsaneringsmiddelen

Voor de uitvoering van de bodemsaneringsprogramma's wordt door de Rijksoverheid middelen beschikbaar gesteld in het kader van de Decentralisatie Uitkering Bodem. Naar aanleiding van de ondertekening in maart 2015 van het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 (het 2de bodemconvenant) door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, IPO, VNG en de Unie van Waterschappen is voor de gemeente Dordrecht jaarlijks € 1,54 mln. door het Ministerie toegekend. Daarnaast resteert er nog € 1,2 mln. uit de bodemsaneringsmiddelen 2019.

In onderstaande tabel worden de beschikbare middelen samengevat.

Dekkingsmiddelen bodemsanering 2020	
Restant decentralisatie-uitkering bodem	€ 1.130.847
DUB 2020	- 1.537.991
totaal budget 2020	€ 2.668.838

4. Programma bodemsanering 2020

Het bodemsaneringsprogramma 2020 bestaat uit de voor 2020 geplande saneringen, het vervolg aanpak van de werkvoorraad ernstige bodemverontreinigingen en de onontkoombare werkzaamheden bij de zogenaamde nazorglocaties. Prioriteit ligt bij de afbouw van de nazorg om de financiële druk op de gemeente hiervan de komende decennia te verminderen.

4.1. uitvoering saneringslocaties

Met betrekking tot de saneringen staat voor 2020 op de planning.

Saneringslocaties	Planning uitvoering 2020	Geplande uitgaven 2020
Hoogt 13	Aanvullende sanering optimalisatie	€ 225.000
Sluisweg/Achterakkers	Sanering	€ 77.021
Hotel Vrieseplein/ Waterbeekstraat	Sanering	€ 300.000
Reggestraat	Aanbrengen leeflaag t.b.v. natuurspeeltuin	€ 50.000

4.2 Vervolg aanpak werkvoorraad

De werkvoorraad (potentieel) ernstige bodemverontreinigingsproblematiek is sinds 2004 teruggebracht naar 2 spoedlocaties.

De Omgevingsdienst zal namens en in overleg met de gemeente diverse acties inzetten om deze werkvoorraad zoveel mogelijk weg te werken voor eind 2020. Het behalen van de doelstellingen uit het bodemconvenant ligt echter voor deze twee locaties buiten de invloedssfeer van de gemeente omdat juridisch gezien de verantwoordelijkheid voor sanering bij een derde partij ligt.

Locatie-specifiek worden noodzakelijke acties uitgevoerd. Bekeken wordt op welke manier derden aangezet kunnen worden tot uitvoeren van onderzoek of sanering. Waar de gemeente verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van vervolgacties zullen deze in 2020 worden ingezet, waarbij vooral aangesloten bij (bouw)ontwikkelingen. Voor de uitvoering van bodemonderzoeken en de begeleiding door de Omgevingsdienst ten behoeve van bouwlocaties wordt een budget gereserveerd. Tevens is in 2019 een budget gereserveerd om OZHZ aan te laten sluiten bij kleine projecten in Dordrecht die door IBD worden uitgevoerd. Gebleken is dat bij kleine projecten OZHZ later in gezet wordt wat vertraging in het project betekent. Om de Omgevingsdienst ook bij deze projecten vroegtijdig aan te laten sluiten is een budget van € 25.000,00 beschikbaar gesteld. Er is in 2019 weinig gebruik gemaakt van dit budget.

Aanpak werkvoorraad	Planning uitvoering 2020	Geplande uitgaven 2020
2 spoed-locaties, inventarisatie ernstige verontreinigingen Volgen landelijke ontwikkelingen m.b.t. aanpak lood, rapportage t.b.v. landelijke voortgang (mid-term review) Opschoning statussen locaties in SQUIT	Diverse bodemonderzoeken	€ 30.000
Begeleidingskosten OZHZ verkennende bodemonderzoeken (om OZHZ vanaf start ontwikkelingslocaties aan te laten sluiten)		€ 10.000

4.3 uitvoering nazorg

In 2020 zullen de reguliere nazorgwerkzaamheden (controle, klein onderhoud, monitoring etc.) worden uitgevoerd conform de nazorgprogramma's voor de locaties Merwedepolder, Laan der VN, Crayenstein-Oost, Hoogt 13-14, Bleijenhoek, Polder Stedelijk, Transberg, Papendrechtsestraat-Merwedestraat, Kop Nijverheidsstraat

Van de oorspronkelijke nazorgportefeuille zijn inmiddels de locaties EMF/Victoria, Troelstraweg 197, Markettenweg en Lijnbaan/Riedijkshaven beëindigd.

Daarnaast zullen op basis van het in het eerste kwartaal 2020 af te ronden eindrapport van Deltares in het kader van het onderzoek naar de mogelijkheden tot afbouw IBC-Nazorglocaties enkele pilots en/of maatregelen worden genomen.

Op de locatie Merwedepolder zal in 2020 het reguliere nazorgwerk en onderhoud worden uitgevoerd conform het nazorgplan.

Op de locatie Laan der VN zal in 2020 een regulier nazorgprogramma worden uitgevoerd. Aandachtspunt is hierbij is de verdere afstemming op het herontwikkelingsproject Dordtse Mijl.

Voor de locatie Crayenstein-Oost zal in 2020 een regulier nazorgprogramma worden uitgevoerd.

Voor de locatie Hoogt 13-14 zal in 2020 de reguliere, jaarlijkse nazorg worden uitgevoerd. Daarnaast zal de optimalisatie van de nazorgmaatregelen t.a.v. de VOCl verontreiniging worden uitgevoerd.

Voor de locatie Bleijenhoek zal in 2020 zal een tussentijds nazorgprogramma worden uitgevoerd..

Voor de locatie Transberg zal in 2020 de reguliere, jaarlijkse nazorg worden uitgevoerd.

Voor de locatie Polder Stedelijk zal in 2020 de reguliere, jaarlijkse, nazorg worden uitgevoerd.

Voor de locatie Papendrechtsestraat/Merwedestraat (creosootverontreiniging) zal in 2020 een grondwatermonitoring worden uitgevoerd.

Voor de locatie Gips Houtbereiding / Kop Nijverheidsstraat zal in 2020 de reguliere, jaarlijkse, nazorg worden uitgevoerd. Daarnaast zal in het kader van de nadere invulling van mogelijkheden tot afbouw van de nazorg een onderzoek/pilot worden uitgevoerd.

In het convenant Bodem en Ondergrond is door het Rijk, de provincies en de gemeenten afgesproken de jaarlijkse kosten voor nazorg te verminderen. Ook door de onzekerheid over de beschikbaarheid van de rijksmiddelen voor de bodemsaneringskosten na 2020 is het wenselijk de nazorg te verminderen. Ten behoeve hiervan zal in vervolg op het in 2019 uitgevoerde en in het eerste kwartaal te rapporteren onderzoek door Deltares op een aantal nazorglocaties pilots en/of maatregelen worden uitgevoerd ter vermindering c.q. beëindiging van de nazorg.

Nazorglocaties	Planning uitvoering 2020	Geplande uitgaven 2020
Nazorg algemeen	Coördinatie	€ 90.000
Merwedepolder	Continuering nazorg	€ 60.000
Laan der VN	Continuering nazorg	€ 30.000
Gasfabriek Bleijendoek	Continuering nazorg	€ 30.000
Crayenstein-Oost (vm. Stortplaats)	Continuering nazorg	€ 30.000
Hoogt 13-14	Continuering nazorg	€ 15.000
Transberg	Continuering nazorg	€ 65.000
Polder Stedelijk	Continuering nazorg	€ 40.000
Papendrechtsestraat/ Merwedestraat (creosootverontreiniging)	Continuering nazorg / monitoring	€ 10.000
Gips houtbereiding/ Kop v.d. Nijverheidstraat	Continuering nazorg	€ 40.000
Hoogt 13/14 (*)	Immobilisatie chromverontreiniging	€ 50.000
Merwedepolder(*)	inbrengen nutriënten	€ 50.000
Vm. stortplaats Stedelijk(*)	optimalisatie beheersmaatregel	€ 50.000
Vm. stortplaats Transberg(*)	inbrengen nutriënten	€ 50.000
Gips houtbereiding/ Kop v.d. Nijverheidstraat(*)	aanbrengen reactieve barrière en chemische oxidatie	€ 1.400.000

(*) Inzet/keuze zal worden bepaald op basis van het eindrapport Deltares (1e kwartaal 2020).

4.4. Bodem- en ondergrondbeleid en uitvoering wettelijke taken bodem in Dordrecht

In 2020 wordt een vervolg gegeven aan de beleidsontwikkeling met betrekking tot PFOA/nieuwe verontreinigingen. Dit gebeurt door deelname aan het UP-kennisproject nieuwe verontreinigingen.

In 2020 wordt de stadsatlas bodem- en watersysteem opgeleverd. Deze stadsatlas geeft de noodzakelijke input voor de omgevingsvisie en de aanpak van de klimaatadaptatie m.b.t. bodem- en watersysteem. Na de afronding hiervan wordt een project gestart om de atlas digitaal te beschikken te stellen voor de medewerkers van de gemeente en Omgevingsdienst.

Uiteraard voert de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid ook in 2020 de wettelijke taken op grond van de Wet bodembescherming namens de gemeente uit.

Overige bodemtaken	Planning uitvoering 2020	Geplande uitgaven 2020
Nieuwe verontreinigingen, zoals PFOA	beleidsontwikkeling	pm
Ondergrondbeleid	Digitaliseren stadsatlas bodem- en watersysteem	€ 20.000
Wettelijke taken bodem	Afdoen meldingen, afgifte beschikkingen en controle uitvoering saneringen	€ 150.000
Bodemsanering algemeen	diverse	€ 10.000

5. Programma bodemsanering 2021

Eind 2020 loopt het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 (het 2de bodemconvenant) af¹. De gemeente heeft inmiddels de doelstelling m.b.t. de ernstige bodemverontreinigingen met gezondheidsrisico's behaald. De resterende ernstige bodemverontreinigingen dienen in het kader van gebiedsontwikkeling en bouwprojecten te worden aangepakt. Ook de kosten moeten gefinancierd worden uit deze projecten.

Wat resteert zijn de verplichte werkzaamheden in het kader van de nazorg bij in het verleden uitgevoerde IBC-saneringen (zie tabel). Voor deze kosten moet een jaarlijks budget beschikbaar te zijn.

Projecten	geplande uitgaven
	2021 e.v.
Nazorg locaties	
Nazorg algemeen	65.000
Merwedepolder	70.000
Hoogt 13 (vinylchloride)	15.000
Laan der VN	-
Gasfabriek Blijenhoek	-
Crayenstein-Oost	25.000
Transberg (nazorg)	60.000
Transberg (Aanleggen riolering en aansluiting interceptiesysteem op riolering Dordtse Kil IV)	50.000
Polder Stedelijk	40.000
Gips Houtbereiding / Kop Nijverheidsstraat	30.000
Papendrechtsestraat/Merwedestraat (creosootverontreiniging)	15.000
Subtotaal nazorg locaties	370.000

¹ Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020, Den Haag, 17 maart 2015,

Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2021 vindt er een stelselherziening van het bodemsaneringsbeleid plaats. Op dit moment nog niet duidelijk is hoe het saneringsstelsel voor 2021 door het Rijk wordt vormgegeven en dat dit invloed kan hebben op de kadernota en begroting. Wanneer duidelijkheid bestaat over het nieuwe stelsel wordt opnieuw gekeken naar de prioritering.

In het voorjaar van 2020 komt er duidelijkheid over het beschikbaar komen van een rijksbijdrage voor deze kosten voor de periode 2021 tot 2030. Zodra bekend is wat deze rijksbijdrage gaat worden, zal de gemeenteraad hierover geïnformeerd worden.